

Ebeveynlerin Çocukların Bilgi İletimi Teknolojileri Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Ebeveynlerin Çocukların Bilgi İletimi Teknolojileri Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20577>

Özet

Ebeveynlerin Çocukların Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği (EÇB-T-TÖ), Yalın Kılıç Türel ve Derya Gür tarafından 2019 yılında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek geliştirme çalışması, ebeveynlerin çocuklarının Bilgi İletişim Teknolojileri (BİT) kullanımındaki bilişsel, duyuşsal ve davranışsal eğilimlerini sistematik olarak ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, ebeveynlerin BİT'e yönelik olumlu ve olumsuz algıları, çocuklarının teknoloji kullanımını denetleme ve yönlendirme biçimlerini tespit ederek bu alandaki tutum farklılıklarını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn tutumları, Bilgi İletişim Teknolojileri, çocuk, teknoloji kullanımı, ölçek geliştirme, psikometrik araç, aile, dijital ebeveynlik.

Yazarlar

Yalın Kılıç TÜREL, Derya GÜR.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, günümüzde çocukların yaşamında merkezi bir rol oynayan BİT kullanımına dair ebeveynlerin sahip olduğu karmaşık tutumları güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu tutumların belirlenmesi, çocukların teknolojiyle sağlıklı etkileşim kurmalarını destekleyecek eğitim programlarını ve rehberlik hizmetlerinin geliştirilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Çalışma, ebeveynlerin BİT'i hem bir fayda hem de bir risk unsuru olarak nasıl algıladıklarını anlamayı hedefler. Ölçek, özellikle ebeveynlerin çocuklarının ekran süresi yönetimi, içerik denetimi ve teknolojik araçların eğitim amaçlı kullanımı konularındaki eğilimlerini bilimsel verilere dayandırarak amaçlanmıştır.

Yapı

Ebeveynlerin Çocukların Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği, ebeveynlerin BİT'e dair çeşitli boyutlardaki tutumlarını ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Bu yapı genellikle ebeveynlerin algıladığı **Faydalar** (eğitimsel ve sosyal gelişim), **Riskler** (güvenlik, bağımlılık, sağlık sorunları) ve **Kontrol/Denetim Uygulamaları** (sınır koyma, rehberlik etme) gibi alt boyutlardan oluşmaktadır.

Ölçek, ebeveyn tutumlarının sadece tek bir ekseninde (olumlu/olumsuz) değil, aynı zamanda farklı

başlımlarda (eğilence, eğitim, sosyal etkileşim) nasıl farklılaştığını ortaya koyan kapsamlı bir psikolojik yapıyı ölçmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirildiği orijinal kaynakta (Türel & Gür, 2019), yapısal geçerliliğin sağlanması amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. İçerik geçerliliği için uzman görüşlerine başvurulmuş, yapı geçerliliği için ise Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır.

Ölçek geliştirme sürecinde, maddelerin ilgili faktörlere yeterli yüklenim sağladığı ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu raporlanmıştır. Bu bulgular, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıya bağlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. (Not: Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayıları bu metadata formunda belirtilmemiştir.)

Güvenirlik

EÇBT-TÖ'nün güvenilirliği, ölçek maddelerinin iç tutarlılığı incelenerek değerlendirilmiştir. Tipik olarak bu tür ölçeklerde, maddeler arasındaki tutarlılığı belirlemek için Cronbach Alfa (Cronbach's Alpha) katsayısı hesaplanır.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin genel olarak yüksek düzeyde bir iç tutarlılığına sahip olduğu ve alt boyutların da yeterli güvenilirlik düzeylerini sağladığı tespit edilmiştir. Yüksek güvenirlik, ölçeğin tutarlı sonuçlar ürettiğini ve ölçüm hatasından düşük olduğunu göstermektedir. (Not: Orijinal kaynakta spesifik güvenilirlik katsayıları bu metadata formunda belirtilmemiştir.)

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal temelini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Faktör Analizi (AFA ve DFA), EÇBT-TÖ'nün birden fazla faktörden oluştuğunu ortaya koymuştur. Bu faktörler, ebeveynlerin BT kullanma'na yönelik tutumlarının farklı yönlerini temsil etmektedir.

Analizler, ölçeğin güçlü ve net bir faktör yapısına sahip olduğunu doğrulamıştır. Bu yapı, araştırmacılara ebeveyn tutumlarını tek bir genel skor yerine, daha spesifik alt boyutlar üzerinden inceleme imkanı sunmaktadır.

Araç

Test Tipi: Geliştirme (Attitude Scale Development)

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Örneğin: "Kesinlikle

Katılım yorum"dan "Kesinlikle Katılım yorum"a).

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Çocuk sahibi ebeveynler.

Yaş Grubu: Çocukları ilkokul, ortaokul ve/veya lise çaığında olan ebeveynler.

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli sosyo-ekonomik ve kültürel düzeylerden ebeveynler örneklem olarak kullanılmaktadır.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim (Self-Report) Ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Dijital okuryazarlık, teknoloji bağımlılığı, ebeveyn tutumu, çocuk gelişimi, B2T, sosyal medya, ölçek.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: yturel@firat.edu.tr (Sorumlu Yazar Yalın Kılıç TÜREL için).

Yazışma Adresi: Yalın Kılıç TÜREL (Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Elazığ, Türkiye).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Türel ve Gür tarafından 2019 yılında yayımlanan akademik bir makale kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için genellikle yazarlardan izin alınması tavsiye edilir. Sorumlu yazar ile iletişime kurulabilir: yturel@firat.edu.tr.

Ölçek geliştirme çalışması için orijinal makalesi Dergipark üzerinden ulaşılabilir: dergipark.org.tr.

Ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [ebeveynlerin-cocuklarin-bilgi-iletisim-teknolojileri-kullanimina-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Türel, Y. K. ve Gür, D. (2019). Ebeveynlerin çocukların bilgi iletişim teknolojileri kullanımına yönelik tutumları üzerine bir ölçek geliştirme çalışması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 145-165.

Ebeveynlerin Çocukların Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

(Not: Orijinal kaynak metninde ölçek maddeleri sağlanmamıştır. Maddeler, yalnızca makalenin tam metninde bulunmaktadır. Bu nedenle, burada sadece bir yer tutucu olarak bu not yer almaktadır.)

ARABPSYCHOLOGY.COM